

ARGUS

Jaargang 1, nummer 7
30 mei 2017

Verschijnt tweewekelijks
Losse nummers € 3,-

Macron & Napoleon

Het 39-jarige wonderkind en de dictatoriale Corsicaan hebben meer gemeen dan hun beider geliefde stad Amiens: de Franse emigranten terughalen, Frankrijk op gang helpen, het systeem diepgaand veranderen. En vooral: Albion verdient straf.

Pagina 8

Poeh

De beste beer van de wereld breekt zich het hoofd.... Wat is toch de lekkernij die aan de Nijl te vinden is? Appelmoes? Honing? Of een ander lekker hapje?

Pagina 20

Omroep Den Haag springt ontluisterend om met Hilversum. Pagina 3

Rechtshulp De minder gelukkige combinatie Fred Teeven en humor. Pagina 5

Cisca Ouders de school uit! Pagina 5

Theresa May Hard praten, veel beloven. Pagina 8

Magere jaren Geraamde economische groei verdwijnt in een zwart gat. Pagina 10

Mexico Als je de oorlog daar niet wil zien, hoef je hem ook niet te zien. Pagina 11

La Place 'Pas later zien we dat andere gasten de kom behendig torenhoog hebben volgeladen.' Pagina 18

Drank Waarom kunnen Aziaten zo slecht tegen alcohol? Pagina 19

MICHEL MIJDEVELD MENS IN DE KOSMOS

FOTO BERT NIENHUIS

Libertariër

Somalië vond hij een heilstaaf. Geen belasting, een niet functionerende overheid, politici zonder gezag. 'In Somalië regeert het volk zelf.' Op het visitekaartje van Michiel van Notten stond: Bemiddelaar in staatsgrepen.

Pagina 14

Vuilharmonisch Orkest

Een schoonmaakbedrijf liet het orkest bestaande uit daklozen optreden op een jubileum. Na afloop riep de directeur enthousiast: 'Als de heren iets willen eten?' Binnen tien minuten was het buffet volledig geplunderd, alle kippenpootjes en kazen hadden ze in hun zak gestoken en van de haring was enkel ui over.

Pagina 12

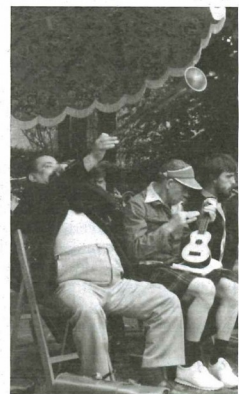

FOTO HVO QUERIDO

Bemiddelaar in staatsgrepen

Michiel van Notten (1933-2002), grondlegger van het Libertarisch Centrum Nederland, was gefascineerd door een samenleving zonder overheid, regels of betutteling. In zijn jonge jaren gold hij als een briljant jurist, maar onder invloed van de Russisch-Amerikaanse schrijfster Ayn Rand radicaliseerde hij tot libertariër en stortte hij zich full time op het verwezenlijken van zijn idealen.

door RUDIE KAGIE

Het is, op z'n zachtst gezegd, intrigerend om het door oorlogsgeweld en vluchtelingenproblematiek geteisterde Somalië geafficheerd te zien als 'de enige staat ter wereld die geen centrale overheid kent'. De constatering, bedoeld als compliment, staat op de site van de stichting Libertarisch Centrum Nederland (LCN), een gezelschap vrijdenkers dat gruwelt van elke vorm van staatsbemoeienis. Zoals ze het in Somalië voor elkaar hebben! LCN-grondlegger Michiel van Notten dompelde zich als 'bevoorrechte getuige' twaalf jaar onder in de beproefde Afrikaanse republiek en noteerde zijn enthousiaste impressies in *The Law of the Somalis* (met vijf euro korting te koop via de webshop van de libertariërs). Somalië verschaft alles wat het hart van de rechtgeaarde libertariër begeert. Niemands meester, niemands knecht. Geen Somaliër die belasting betaalt, het ambtenarenapparaat functioneert niet, politici hebben geen gezag – kortom: in Somalië regeert 'het volk zelf'. Een enkele internetter plaatste bij de vermeende vooruitgang een knorrige voetnoot: was deze verscheurde natie wel zo'n gelukkig voorbeeld van de gedroomde vrijstaat? 'Vrij spel voor criminelen, islamitisch-fundamentalistische gekken en afpersers is niet echt mijn idee van een libertarisch paradijs. Dan liever een monarchie met anarchistische trekjes, waar religieuze en krijgsheren de natuurrechten van leven, vrijheid en eigendom moeten respecteren.' Waarop de libertarische nestor Hub Jongen de scribent terechtwees: het is toch algemeen bekend dat de berichtgeving over Somalië wordt gekleurd door media en politici die de derde wereld een prowesterse visie proberen op te dringen? Somalië was echt fantastisch, anders zou kompaan Van Notten niet zo opgetogen zijn over de lokale verhoudingen, een huwelijk met een Somalische ('een libertarisch natuurtalent') en aanvullend participierend onderzoek naar de libertarische droom die 'in de eeuwenoude stammenstructuur' in de Hoorn van Afrika gestalte kreeg.

De bewondering voor het mirakel Somalië lijkt onder onafhankelijke geesten enigszins getemperd sinds het verscheiden van zowel Hub Jongen (1933-2016) als Michiel van Notten (1933-2002). In de nagelaten papieren van Van Notten dook een woord van dank op aan geestverwant Hub Jongen, die het LCN hielp oprichten en 'de taak die ik voor mezelf in Nederland weggelegd zag spontaan overnam toen ik

naar het buitenland vertrok'. Even erkentelijk was hij Newsweek 'dat mij in 1968 op Ayn Rand attendeerde'. Lezing van een artikel in dat weekblad legde een bodem onder een levenslange fascinatie voor een samenleving zonder overheid, regels of betutteling. Vooral de romans *Atlas Shrugged* en *The Fountainhead* van de Russisch-Amerikaanse schrijfster Ayn Rand, wereldwijd aangemerkt als moeder van de libertarische beweging, zouden het leven van Van Notten volkomen op z'n kop zetten. Bepaald niet ten goede, volgens zijn vrouw, die zich lang coulant tegenover haar Michiel opstelde, maar nadat hij zijn geluk meende te hebben gevonden bij de libertariërs zo'n verwoestende werking aan de Ayn Rand-lectuur toeschreef dat ze de boeken van deze auteur aan flarden smet tegen de muur van de echtelijke villa in Sint-Genesius-Rode, onder de rook van Brussel. Het duurde niet lang of haar hoogbegaafde echtgenoot was wegens radicale denkbeelden ongeschikt om de carrière ladder binnen ambtenarij of advocatuur verder te beklimen. Dochter Ariane van Notten, die onder het pseudoniem Aurelia van Maalen het memoir *Dag, ik ga vrijheid halen* (2016) over haar vader schreef, herinnert zich yogaoefeningen met papa: 'De zonnegroet, de vis, de cobra, de sprinkhaan en de definitieve lijkhouding. Op de achtergrond schalde de stem van Nathaniel Brandon, een discipel van Ayn Rand die een veertigdelige serie langspeelplaten met zijn uiteenzettingen over de schrijfster en haar ideeën had ingesproken. We raakten in de ban van yoga, maar niet van Ayn Rand.'

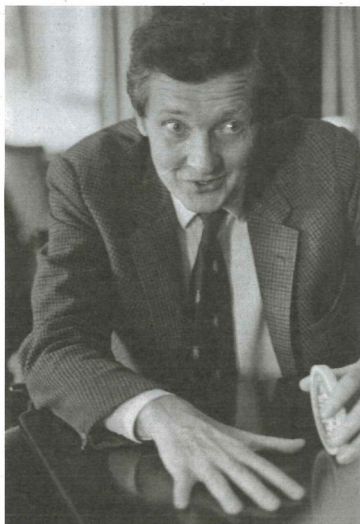
Aruba kon zich het beste door huurlingen laten verdedigen, vond Van Notten

De jonge Michiel van Notten gold als een briljant jurist. Na zijn afstuderen kon hij direct aan de slag bij een Rotterdams kantoor, om na twee jaar door te stomen naar de New Yorkse vestiging van de prestigieuze advocatenfirma Shearman & Sterling. Ze hadden hem daar graag willen houden, maar zijn Amerikaanse verblijfsvergunning werd niet verlengd – en zo belandde hij in 1964 op de afdeling trustzaken op het hoofdkwartier van de Europese Gemeenschap te Brussel. In zijn personeelsdossier buitelden de superlatieven weliswaar over elkaar: 'Bijzonder sterk plichtsgevoel. Zijn gedrag is onberispelijk. Zeer goede beheersing van Duits, Frans en Engels. (...) Hoewel hij door zijn vasthoudendheid niet altijd makkelijk is in de omgang met zijn superieuren, kan hij, als hij zijn realiteitszin en beoordelingsvermogen verder ontwikkelt, een veelbelovend ambtenaar worden.' Het leven lachte hem toe, maar dat veranderde nadat hij de filosofie van Ayn Rand tot de zijne had gemaakt. In 1973 greep hij het aanbod aan om na negen dienstjaren bij de Europese Gemeenschap te vertrekken met een gouden handdruk die gelijk stond aan vijfmaal het jaar-salaris.

Volgens zijn cv leidde hij vervolgens van 1973 tot 1979 de metaalwarenhandelsmaatschappij Hokona International Ltd. in Zambia (het bedrijf van zijn broer), maar dat avontuur pakte weinig succesvol uit. 'Mijn verblijf in Zambia is een tijd van gemengde gevoelens,' schreef hij op 15 mei 1977 aan zijn echtgenote. 'Vorig jaar leek het nog of ik samen met mijn zwarte partners een fantastische toekomst tegemoet zou gaan. (...) Het beloofde een goudmijn te worden. Maar de partners bleken prutsers en Zambia zit dieper in de moeilijkheden dan ik dacht. Op het nippertje is het toch nog verkeerd gegaan.'

Hij keerde terug naar standplaats Brussel, waar hij eind 1979 onder de naam Institutum Europaeum een deftig kantoor met drie secretaresses aan de Blijde Inkomstlaan opende. Het propageren van het libertarische gedachtegoed (in combinatie met 'toegepast wetenschappelijk economisch onderzoek en onderwijs') beloofde als verdienmodel weinig goeds, al meldde het jaarverslag over 1981 dat 'meer dan twintigduizend boeken over de vrije markt werden verkocht'. In het voorjaar van 1982 opende Van Notten een tweede kantoor, nu aan de Lange Voorhout te Den Haag, van waaruit hij namens de door hem opgerichte stichting D-zone Marketing, die 'dereguleringszones' aanpreekt: proefgebieden waar – geheel conform de libertarische beginselen – bedrijven ontheffing zou worden verleend van belastingbetaling, overheidsbemoeienis en wettelijke belemmering. De directeur combineerde zijn driedelig grijs in die tijd met net zo'n das als rolmodel Adam Smith droeg, een pionier die in de achttiende eeuw ongebreidelde economische vrijheid verkondigde. *NRC Handelsblad* kwam in 1982 langs voor een interview en noteerde: 'Van Notten is kind aan huis bij conservatieve bolwerken als het Hoover Institution van Stanford University, de Heritage Foundation in Washington DC en het Institute of Economic Affairs te Londen. Hij mag graag citeren uit redevoeringen van de Amerikaanse president Thomas Jefferson, die in 1805 vol trots het federale parlement liet weten dat de belastingen

konden worden afgeschaft omdat een aantal overbodige overheidstaken waren geëlimineerd.'

Van Notten ging langs bij departementen, werkgeversorganisaties, politici en regionale bestuurders in een vermetele poging om zijn gesprekspartners van het nut van dereguleringszones te overtuigen. Hij kreeg overal nul op rekest.

Uiteindelijk bleek alleen de permanente tegenwoordiger van Aruba in Den Haag onder de indruk; het eiland zocht naar mogelijkheden om als belastingparadijs te overleven. Op donderdagavond 28 mei 1983 had Van Notten in Oranjestad zijn eerste ontmoeting met de Arubaanse politicus Betico Croes, die hij begroette met de woorden: "De Amerikaanse overheid heeft mij financiële hulp aangeboden teneinde u te kunnen assisteren." De libertariër had een honorarium van zestigduizend dollar voor zichzelf losgepraat bij de National Endowment for Democracy, een door de CIA gesouffleerd fonds ter bevordering van democratie in landen die door het spook van het communisme werden belaagd. Van Notten wist Croes ervan te overtuigen dat alleen een vrijhandelszone broddelwerk was. De zaak zou grondiger moeten worden aangepakt. Omdat Croes dat met hem eens was, ging Van Notten enthousiast aan de slag met het ontwerpen van een blauwdruk voor Aruba als eerste libertarische staat in de wereldgeschiedenis.

De belastingdienst zou volgens zijn voorstel worden vervangen door de BV Vrijwillige Bijdragen. Het ambtenarenkorps werd afgeschaft, daar kwam een systeem van commerciële vennootschappen voor in de plaats. In de geprivatiseerde rechtspraak zouden de rechters 'door onderlinge concurrentie tot optimale prestaties komen'. Ook het Arubaanse politieapparaat had zijn langste tijd gehad. Immers: 'Particuliere rechercheurs zijn de helden geworden van menige detectiveroman, steeds om reden dat ze efficiënter werk verrichten dan hun collega's bij de overheid.'

En het leger? Van Notten rapporteerde dat Aruba zich het beste door huurlieden kon laten verdedigen: 'Gurkha's zijn de beste soldaten ter wereld en doen onder andere dienst in Hongkong.' Voorts viel te denken aan het 'militair weerbaar' maken van de bevolking: 'Net zoals in Zwitserland, waar iedere burger een machinegeweer in zijn kast heeft staan en met plezier zijn

vaardigheden op peil houdt.' Het eilandbestuur volhardde na de ontvangst van het rapport in langdurig stilzwijgen. Geleidelijk kwam Van Notten tot het inzicht dat Aruba niet rijp was voor de ingrijpende herstructurering die hij had voorgesteld.

Hij gaf de moed niet op. In december 1985 nam hij, na lezing van een paginabreed vraaggesprek in *de Volkskrant*, contact op met de naar Rotterdam uitgeweken Surinaamse politicus Paul Somohardjo, die een coup tegen Bouterse beraamde. Van Notten bood aan om een handje te helpen en liet voor de gelegenheid alvast visitekaartjes drukken die 'bemiddelaar in staatsgrepen' als zijn nieuwe kwaliteit vermeldde. Hij beloofde uit te zien naar een betrouwbare bondgenoot die de staatsgreep in Suriname zou kunnen helpen uitvoeren. "Op aanraden van een vriendje van me ben ik toen eens in Parijs gaan praten met Holden Roberto, de leider van de Angolese verzetsbeweging FLNA," vertelde Van Notten toen ik hem over zijn avontuurlijke escapades interviewde.

De Afrikaanse dissident voelde de verlangens van zijn ontheemde lotgenoten volledig aan: waren zij niet beiden ballingen uit een land dat speelbal van Cubaans- Russische invloedssferen was geworden? 'Suriname kan in één dag worden bevrijd,' schreef Somohardjo in een brief die Van Notten aan Holden Roberto overhandigde. 'De dictator heeft maar driehonderdvijftig militairen zonder gevechtservaring. Eenmaal bevrijd kan het land de bevrijders op verschillende manieren

'Misschien krijg ik postuum alsnog de Nobelprijs uitgereikt'

FOTO'S BERT NIENHUIS

belonen.' Het FLNA-leger zou 'alle Russische, Braziliaanse en Nederlandse militaire uitrusting' die het in Paramaribo en omstreken aantrof mogen meenemen. Want, schreef Somohardjo, 'na de bevrijding wil Suriname zich uitrusten met Amerikaanse wapens.' Holden Roberto en Somohardjo troffen elkaar voor een bespreking in Washington. Alles leek geregeld, maar op het laatste moment zag de Angolese guerrillero ervan af driehonderd ijzervreters naar de tropen te zenden.

Van Notten zat niet bij de pakken neer. Hij vervoege zich bij het Jungle Commando en probeerde Ronny Brunswijk enthousiast te maken voor het vestigen van een libertarische republiek op Surinaams grondgebied. Opnieuw lichte hij zijn plannen toe in een blauwdruk. Overheidsdiensten zouden worden vervangen door particuliere organisaties 'die als regel doeltreffender en efficiënter functioneren dan staatsinstellingen'. In het nieuwe Suriname zou het belastingstelsel worden afgeschaft: 'Eventuele staatsinkomsten zullen vooral uit vrijwillige bijdragen bestaan. Die worden als regel zorgvuldiger uitgegeven dan dwangmatig verkregen inkomsten en geven daardoor minder aanleiding tot politieke conflicten.'

Een coup plegen in Suriname groeide uit tot een obsessie voor Van Notten. Hij verkocht zelfs de Stradivarius van zijn dochter, opdat van de opbrengst wapens konden worden gekocht om Bouterse te verdrijven. Er kwamen duistere types logeren, die ter financiering van de gewapende strijd in drugs handelden. Toen ze op een zonnige middag in de tuin zaten te vergaderen, brak het zonnescherm en viel met een klap naar beneden. De Surinamers sprongen geschrokken overeind en trokken hun revolvers.

De laatste tien jaar van zijn leven woonde Michiel van Notten ver weg van vrouw en kinderen in Ethiopië en Somalië, waar hij werkte aan de totstandkoming van de libertarische republiek Kritarchia. Toen zijn dochter hem daar kwam opzoeken, zei hij: "Ik ben een miskend genie. Ooit zal men erachter komen hoe briljant mijn ideeën zijn. Misschien krijg ik postuum alsnog de Nobelprijs uitgereikt."

Bij de begrafenis van haar vader in 2002 sprak Ariane van Notten: "Wat mij betreft verdient hij inderdaad de Nobelprijs. Voor moed, volharding en originaliteit."